

Industrijska proizvodnja bekona u Danskoj

Uzgoj svinja progeni test

Iza visoko razvijene mljekarske industrije, kao najvažniji faktor u Danskoj poljoprivredi dolazi na prvo mjesto proizvodnja svinja. Obje se međusobno usko povezuju, jer vrlo značajan dio u ishrani svinja predstavlja obrano mlijeko, stepka i sirutka.

Zahvaljujući dobrim prirodnim uvjetima za proizvodnju svinja, Danska proizvodi više svinja nego što može konzumirati na domaćem tržištu. Mogućnosti za izvoz određuju stoga veličinu proizvodnje, a inostrani zahtjevi za kvalitetom imali su odličan utjecaj na uzgojni tip svinje.

Do 18. stoljeća, većina danskih eksporta svinja išla je na njemačko tržište, koje je zahtijevalo duboke, i masne svinje, težina od 120—150 kg.

Križanjem stare domaće »Landrace« sa »Srednjom bijelom« i »Berkširoom« uvezenim iz Vel. Britanije, mogao se je proizvesti tip svinje prikladan za njemačko tržište.

Međutim, Njemačka je prestala s uvozom živih svinja iz Danske na kraju prošlog stoljeća. Već prije toga postajao je mali, ali nepokolebljivo povećavajući izvoz bekona u Vel. Britaniju i snage su se sada skoncentrirale na osvajanje toga tržišta.

Pošto je proizvodnja bekona zahtijevala tip svinje različit od onoga koji se proizvodio za njemačko tržište — duži i mesnatiiji —, bilo je potrebno promijeniti tip svinja, da bi se zadovoljili zahtjevi britanskog tržišta.

Ranije iskustvo je pokazalo, da prvi križanci između »Large White« nerasta i »Landrace« daju robu bolje bekonske kvalitete, nego originalna i nepopravljena domaća »Landrace« pasmina.

Stoga je bio za križanje uvezen veliki broj nerasta »Large White« pasmine. Na nesreću, mnogi od ovih križanaca bili su upotrebljeni za daljnji uzgoj u nastavljenim križanjima, bez nekog organiziranog plana, a to je dovelo do značajnog povećanja varijacija u tipu, a također i u strukturi zaklanog svinjčeta.

Usljed ovakove situacije, shvatilo se je, da je potrebna bolja organizacija uzgojne politike. U tom pravcu vođene su mnoge stručne diskusije o različitim metodama uzgoja, sa ciljem da se pronađe jedinstveni put u daljnjem radu na svinjogojstvu.

Pravilnim stavom, upornim i zajedničkim radom proizvođača i naučnih ustanova, Danci su u tome pogledu potpunoma uspjeli.

U to vrijeme danska »Landrace« pasmina svinja smatrala se je mnogo otpornijom, plodnijom i bolje prilagođenom uvjetima, koji vladaju na danskim farmama, nego »Large White« ili bilo koja druga pasmina. Uzgajali i uzgojni stručnjaci bili su u strahu, da je domaća pasmina u opasnosti da iščezne, ako se sistem križanja i dalje nastavi. Zbog toga se je čistom uzgoju »Landrace« posvetila posebna pažnja, pa su se prirodno i sve diskusije svele na uzgojni program, koji bazira na čistom uzgoju, sa posebnim naglaskom za poboljšanje »Landrace« pasmine. Bilo je međim poznato, da klaonička kvaliteta »Landrace« ne udovoljava željama na britanskom tržištu, kao što je to slučaj sa »Large White« pasminom. Stoga je odlučeno, da proizvođači bekona za tržište nastave privremeno križanjem »Large White« nerasta sa »Landrace« krmačama i dostavljaju prve križance tvornicama bekona, sve

dotle dok »Landrace« pasmina ne bude u tolikoj mjeri poboljšana, da može udovoljiti zahtjevima britanskog tržišta.

Jedan od najvažnijih koraka u provođenju novog uzgojnog programa, bilo je osnivanje specijalnih od države priznatih uzgojnih centara za dansku »Landrace« i »Large White« pasminu.

Glavni zadaci ovih uzgojnih centara bili su:

1. Snabdijevati proizvođače bekona čistokrvnim nerastovima i krmačama za »Landrace«~~»~~»Large White« križanje.

2. Poboljšati dansku »Landrace« pasminu selekcijom do tog stupnja, da može ispuniti zahtjeve za bekon kvalitetu i tako učiniti križanje nepotrebnim.

Kod osnivanja prvih »Landrace« centara, trebalo je mnogo napora, da se izabere osnovno stado sa farmi ili krajeva, gdje su nerastovi stranih pasmina bili manje upotrebljavani. — Pošto porijeklo odabranih životinja nije bilo poznato, teško je sada kazati koliko je krvi engleskih pasmina uvedeno u ranijim godinama. (Middle White, Berkshire i Large White) i koja od njih prevladava u osnovnom stadu »Landrace«. Ali, poslije osnutka prvih centara, niti jedna druga pasmina se ne upotrebljava u »Landrace« centrima.

Ovi, od države priznati uzgojni centri još su uvijek vrlo važan dio uzgojnog programa. Oni se nalaze u privatnom vlasništvu, ali su do izvjesnog stupnja podložni kontroli od strane države. Administrativno, Danska je podijeljena u 9 okruga, a svaki okrug ima odbor sastavljen od 3 člana sa 1 poljoprivrednim savjetnikom, koji je ujedno i sekretar odbora. Ovaj odbor predstavlja organizacije farmera i zadružne bekon tvornice.

Odbor i njegov sekretar obilaze uzgojne centre dvaput godišnje i tom prilikom odabiru i bilježe nerastove i krmače namijenjene za uzgoj, pregledaju da li se isprave o porijeklu i prodaji brižljivo vode, savjetuju uzgajae o uzgojnoj politici, i t. d. Ocjena životinja, koja se tom prilikom vrši, obuhvaća opći izgled, konstituciju, kondiciju i plodnost uzgojnih životinja, dok se poeni za sposobnost iskorištenja hrane i kloničku kvalitetu zaklanih životinja unose u ocjenu na osnovu rezultata dobivenih od stanica za progno testiranje. Veterinarska inspekcija provodi se dvaput godišnje i sve životinje, starije od 3 mjeseca, moraju se provjeriti na TBC.

Uzgajač mora odstraniti iz svoga stada sve životinje, koje su pronađene kao neprikladne za daljnji uzgoj, bilo od odbora, bilo od veterinarske inspekcije. Daljnja obaveza svakog uzgojnog centra jest, da pošalje redovito svake godine u stanicu za progno testiranje u prosjeku po 2 praseta, odnosno svake druge godine 4 praseta (2 ženke i 2 kastrirana nerastića) po rasplodnoj krmači.

Pravila za rad odbora po distriktima, kao i smjernice za opću politiku rada u svinjogojstvu, daje Centralni odbor uz prethodno odobrenje Ministarstva poljoprivrede.

Članovi Centralnog odbora predstavljaju federaciju udruženja farmera, federaciju udruženja maloposjednika i federaciju zadružnih tvornica bekona. Profesor iz svinjogojstva na poljoprivrednom i veterinarskom koledžu i glavni savjetnik za uzgoj svinja su članovi Centralnog odbora. Centralni odbor određuje glavnog savjetnika, čija je dužnost provoditi opći savjetodavni rad, što se tiče pedigiranog uzgoja, u svim uzgojnim centrima po čitavoj zemlji, osigurati suradnju između odbora po okruzima i informirati Centralni odbor o uzgojnom radu.

Prvi uzgojni centri osnovani su 1895. godine. Broj »Landrace« centara stalno se je povećavao do 1938. god. Otada, taj broj je skoro stalan i iznosi oko 250. Razvoj uzgojnih centara za »Large White« pokazuje potpuno različit pravac. Postigavši maksimum u 1933. g., broj centara i uzgojnih životinja brzo se je smanjio, tako da su u 1956. g. ostavljena samo 2 stada sa po 13 životinja, dok u 1957. g. više nije bilo niti jednog uzgojnog centra za »Large White« pasminu. Smatra se, da broj od 256 uzgojnih centara sa 2.444 matične životinje, koliko ih je bilo u 1956. g., mora biti dovoljan da opskrbi proizvođače za tržište sa dobrim rasplodnim materijalom.